

LEO BOUDEWIJNS

Een kind van rijke ouders

Jeugdherinneringen

Uitgeverij de Rode Kamer, Haarlem

Een kind van rijke ouders
© Leo Boudewijns 1995
2^e druk (herdruk) 2011 (e-book)
Omslag en illustraties Leo Boudewijns
ISBN 9789078124856
NUR 350
Uitgeverij de Rode Kamer.nl, Haarlem
www.rodekamer.nl

Flaptekst

In deze verhalen over zijn jeugdijaren in Amsterdam beschrijft Leo Boudewijns de gebeurtenissen vlak voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog zoals die werden ervaren in een arbeidersgezin in de Indische Buurt; een wijze van leven die niet meer bestaat. Zowel het omslag als acht full-page kleurenillustraties werden door de auteur speciaal voor deze uitgave handgedrukt.

Over de auteur

Leo Boudewijns (1931) heeft het grootste deel van zijn leven gewerkt in de platenindustrie. Hij was jaren voorzitter van de Edison-jury's
In de jaren vijftig van de vorige eeuw ontwierp hij de eerste hoezen voor langspeelplaten, die toen juist op de markt kwamen. In samenwerking met vele Nederlandse ontwerpers, schilders en grafici, zoals Cornelius van Velsen, Emmerich Weninger, Dick Elffers, Max Keuris, Max Velthuys en Jan van Keulen kwamen prachtige voorbeelden van Nederlandse hoezenkunst tot stand, die zowel nationale als internationale lof oogsten. (zie ook: www.coolprinting.nl)

Inhoud

Proloog 1: Vader

Proloog 2: Moeder

Smakelijk eten

Zeeburgia

Beer

Ochtendstemming

De baanveger

Muziek in oktober

Balistraat 88 III

Wasdag

Witte wieven

De kerststal

Geest aan tafel

De bruine tas

Oom Bertus

Muziek in mei

Volkstuintje

Zing dan mee!

Hout is goud

Houthakker op zolder

Duveltjes

De zak

Hallo, hier Hilversum!

Los werk, vast werk

Epiloog: Zoon

Is wat in deze stukjes staat dan niet waar gebeurd?
Meestal wel, soms niet, maar de grenzen zijn vaag.
Toch staat hier niets in wat niet waar is en al zijn de dingen vaak anders of helemaal niet
gebeurd, ze hadden precies zo gebeurd kunnen zijn.
De waarheid ligt niet in de werkelijkheid, maar in het verhaal.

Rob Nieuwenhuys

Het schrijven van jeugdherinneringen is het zichtbaar maken van een andere tijd met zacht
krijt.

Bertus Aafjes

Proloog 1

Vader

Piet Boudewijns heeft zich geïnstalleerd op de veranda. Zijn rotanstoel uit de keuken, met het verschoten kussentje en de loslatende biezen aan de leuning, heeft hij tegen de balustrade aangeschoven, zodat de laatste oktoberzon hem nog net kan bereiken. Op het smalle tafeltje ligt het Nieuws van de Dag klaar om gelezen te worden, maar hij kan er zich nog niet toe zetten de krant open te slaan. Eerst maar een sigaar, denkt hij, en hij kiest er zorgvuldig een uit het kistje, waarin alle sigaren gelijk zijn.

Terwijl hij de eerste rook uitblaast landt er een duif op het vliegenkastje aan de muur. Een duif, denkt Piet, dat zou ik vroeger misschien een teken van de Heilige Geest hebben gevonden, maar die poppenkast heb ik gelukkig achter me gelaten. Mijn moeder vond het wel heel erg dat ik, haar oudste zoon, zich van de Roomse kerk afkeerde, maar daar viel niks aan te doen. Bep kwam uit een protestants gezin en er zat dus niet veel anders op dan allebei de kerk vaarwel te zeggen.

Hij moet nog lachen om de theatrale toespraak waarop zijn moeder hem had getrakteerd. Je kinderen, mijn eerste kleinkinderen, Piet, zullen kinderen van de duisternis worden, wil je me dat aandoen? Kinderen van de duisternis, denkt Piet, wat een flauwekul. En ze zei niet wil je dat *hun* aandoen, maar wil je dat *mij* aandoen. Een schat van een dochter heb ik, een prachtig meisje, en nu, vanmiddag, ook nog een zoon. De rijke lui's wens. Als God het met ons huwelijk niet eens was geweest had hij hier wel een stokje voor gestoken. Maar God vindt het kennelijk goed, de pastoor niet, maar God wel.

Piet kijkt van driehoog naar de tuintjes beneden. De dames Balke doen er niet veel aan. Een troosteloos rozenperkje, omzoomd door erg veel schildersverdriet, en achterin, bij het schuurtje, naast een paar verwaarloosde struiken van onbekende afkomst, stapels kratten en kartonnen dozen waarin hun kruidenierswaren zijn aangeleverd. Dan doet Drager, de schilder, het veel beter. Zelfs nu nog, 18 oktober, is er kleur in zijn tuin. De herfststers bloeien volop, terwijl zijn hortensia's nog koketteren met hun prachtige roze en paarse tinten. En daar waar aarde zichtbaar is, is die mooi zwart. En aangeharkt. Piet houdt van zwarte aarde. Vroeger, toen hij zelf in het huis van Drager woonde, sproeide hij bijna elke avond, niet voor de planten maar voor de grond. Mooi zwart, dat kleedt af, daar knapt elke tuin van op.

Een overbuurvrouw, uit de Atjehstraat, roept hem.

'Is alles goed gegaan, Boudewijns? Een zoon hè, wat een bofkonten zijn jullie. Leuk hoor. Feliciteer je je vrouw?'

Het nieuws gaat snel rond in de Indische Buurt. Al sla je me hartstikke dood weet ik niet hoe ze heet, denkt Piet. Maar het is wel aardig, zo zijn de mensen hier, al wil Bep dat niet geloven. Die houdt niet zo van de buurt. Van geen enkele buurt trouwens.

Hij denkt met liefde aan zijn vrouw. Hoe zal ze zich nu voelen, met haar eerste zoon in haar armen? Toen hij vanmiddag bij haar was, kort na de bevalling, was ze nogal overstuur. Het had erg veel pijn gedaan, zei ze. En wat had ze gejangt. Een stuitgeboorte, waarom moest zij dat nou weer hebben? Ze is als de dood voor pijn, en ze haat alles wat men een ziekenhuis

te maken heeft. Een kraamkliniek is wel geen echt ziekenhuis, maar er lopen toch dokters en verpleegsters in witte jassen rond en dat jaagt haar angst aan. Ze wil zo gauw mogelijk weg uit de Campertstraat, terug naar huis. Maar ja, de nasleep van een bevalling duurt toch zeker een dag of tien, dus hij zit nog wel even alleen. Of was het korter? Van hun eerste weet hij het niet meer precies, maar dat is ook al zeven jaar geleden.

Het is een ongezellige boel in huis zonder Bep. En dan ook nog zondag. Gisteren heeft hij haar naar de kliniek gebracht. Vannacht voor het eerst sinds jaren alleen geslapen. In zijn eentje in het tweepersoonsbed, dat is niks gedaan. En dan de onzekerheid of het allemaal wel goed zal gaan en of het kind gezond zal wezen. Je hoort zulke angstige dingen over stuitgeboortes. Het kind kan stikken en de moeder kan er zelfs in blijven. Vanochtend vroeg was hij wakker geworden met een gevoel van schaamte omdat hij gewoon had geslapen. Alsof er niets aan de hand was.

Bij zijn zondag horen twee dingen waar hij hartstochtelijk van houdt: vissen en voetballen. Maar vandaag is hij vroeg naar de kliniek gefietst om te kijken of er al wat gebeurd was. Nee hoor, had de hoofdzuster gezegd, gaat u maar rustig weer naar huis. Het kan nog wel tot vanavond duren. Rustig naar huis, dacht hij, dat mens is getikt. Hij kon er ook niet toe komen om naar de Kruislaan te gaan, naar het voetbalveld van Zeeburgia. Ze spelen vanmiddag tegen Volewijk, dat kan spannend worden. Hij hoopt maar dat die jongen van Wüstenhoff, hun keeper, goed in vorm is, want die Volewijkers hebben een felle midvoor, die geen kans mist. Toch zag hij zichzelf vandaag niet rustig langs de lijn staan.

Piet neemt de krant ter hand.

Op de voorpagina staat het bericht dat de gezondheid van Edison steeds verder achteruit gaat. Hij is in coma geraakt en niemand verwacht dat hij daar nog uit zal komen. Tja, denkt Piet, ook de grootste geesten sterven, daar zit wel enige rechtvaardigheid in. Hier is er een geboren, daar gaat er eentje dood. Stel je voor dat de rijken het recht op een langer leven konden kopen.

Edison heeft zijn tijd nuttig besteed, dat staat vast. Mooie dingen heeft die man uitgevonden. Elektrisch licht om maar iets te noemen, en de grammofoon, was dat ook niet zijn werk? Als we ooit nog eens goed boeren koop ik er een, met een stel mooie operaplatten of liedjes van Louis Davids.

Volgens De Bilt is het morgen iets zachter en droog. Dat komt goed uit want er moet geheid worden in de Watergraafsmeer, dertien meter lange palen, en als Piet ergens een hekel aan heeft is het wel heien in de regen.

Zijn oog valt op een foto van de Gerardus Majellakerk aan het Ambonplein, die de Boudewijnsen, hovaardig, als hun familiekerk beschouwen. Daar is vorig jaar een moord gepleegd. De lijdekkerspatroon had zijn knecht voor vijftigduizend gulden verzekerd en hem vervolgens van het dak geduwd. Nog dezelfde week had hij het geld geïncasseerd. De krant bericht nu uitgebreid over de rechtszaak. Er is levenslange gevangenisstraf geëist. Tijdens de zitting bleek dat de aannemer ook nog plannen had om zijn tweede knecht te verzekeren, maar dan voor acht ton.

Je kunt wel een kerk bouwen, verzucht Piet, maar daarmee word je nog geen heilige.

Zijn blik gaat over de advertenties van de theaters en bioscopen. In Tuschinski draait *Trader Horn*, een film over de grootse mysteries van Afrika. Het lijkt hem niets. Hij houdt niet van reizen en ook niet van reisbeschrijvingen. Nederland is mooi genoeg voor één leven. De Waddeneilanden heeft hij nog nooit gezien, en Arnhem niet en Leeuwarden. Wat moet hij nou in Afrika?

Carré ziet er beter uit: *In 't witte paard*, een revue operette. Daar zitten mooie melodieën in. Hij houdt van muziek, mooie muziek dan, geen Mengelberg, daar kan hij met zijn pet niet bij.

In de Stadsschouwburg gaat vanavond de 350ste voorstelling van *Boeffje*. Wat zou Bep het leukst vinden, als ze weer beter is? De operette natuurlijk, ja, ze moeten naar Carré om de geboorte van Leendert te vieren. Leendert, hij laat de naam van zijn zoon even uitklinken, eigenlijk is het Leonardus, naar Piets schoonvader. Een tamelijk roomse naam voor een protestant, als je er over nadenkt. Morgen gaat hij hem aangeven.

Proloog (2)

Moeder

Beppie Fellingma ligt bij het raam en kijkt naar de huizen aan de overkant. Zo heeft ze tenminste maar aan één kant inkijk van de zaal. Ze heeft het gevoel dat alle vrouwen hier elkaar in de gaten houden, en haar in het bijzonder. Beppie houdt niet van dat gekoekeloer. Zodra ze zich omdraait sluit ze haar ogen, doet alsof ze slaapt.

De haren hangen sluik om haar hoofd. Tranen zitten nog hoog, ze begrijpt zelf niet waarom ze zo huilerig is. Er is toch genoeg reden voor vreugde, met blijdschap geven wij kennis zal er straks op het kaartje staan. Na een dochter nu een zoon, wie zou dat niet willen? Er liggen hier vrouwen genoeg die daar jaloers op zijn. Eentje heeft nu haar vijfde dochter gekregen, de laatste, zegt ze, als het tenminste aan haar ligt.

Een kind baren is een natuurlijke zaak, heeft de vroedvrouw beweerd, dat hoeft geen pijn te doen. In Afrika en Indië gaan aanstaande moeders even rustig zitten, op een steen of een boomstam, en dan laten ze de baby zo komen. Daarna staan ze weer op en gaan door met hun werk. Beppie gelooft er niets van. Hoe kan dat nou? Hoe is het dan mogelijk dat het bevallen haar zoveel pijn doet? Bij het eerste kind was ze nog erg jong, vijfentwintig, nu is ze tweeëndertig, dat is toch volwassen. Maar de pijn was er niet minder om. Ze voelde zich uit elkaar getrokken, verscheurd.

Ze denkt aan haar moeder. Die heeft deze hel tien keer moeten doorstaan, en nog twee keer voor niets ook, want twee dochters stierven kort na hun geboorte. Piet vindt dat ze niet zo kleinzielig moet zijn. Mannen hebben makkelijk praten. Wat zei haar moeder ook alweer: Jullie hebben de lol en wij de last.

De dokter heeft haar gerustgesteld, haar zoon is kerngezond. Daar was ze wel een beetje bang voor, toen ze hem voor het eerst te zien kreeg. Een verpleegster vroeg wat ze al had.

'Een dochter', had ze snikkend geantwoord.

'Nou schreeuwertje, dan heb je hier een zoon!' zei toen de zuster, terwijl ze haar het kind, gewikkeld in een dekentje van de kliniek, aanreikte.

Beppie was zich dood geschrokken. Wat een groot, rood hoofd had hij. Dat kon toch niet normaal zijn? Al die blauwe plekken in zijn gezicht, was dat gezond? En het kind huilde helemaal niet, het laag maar stil te slapen. Nee, ze was er niet gerust op, ondanks de beweringen van de arts.

Fijn dat Piet er meteen bij was. Hij is haar grote steun, al vanaf hun eerste verliefdheid. Hij weet alles, hij regelt alles, en -het voornaamste- hij houdt heel veel van haar. Dat weet ze zeker. Wat zou ze zonder hem moeten? Toen ze hem voor het eerst tegenkwam was ze nog in dienst bij mevrouw Schatz, op de Plantage Parklaan. Veertien was ze toen ze daar begon als meisje voor dag en nacht, achttien toen Piet in haar leven kwam. Hij wilde meteen ander werk voor haar zoeken, maar zij was trouw gebleven aan haar mevrouw. De familie Schatz, een vroom joods gezin, was goed voor haar, vond ze. Ze kreeg een mooie, grote kamer op zolder, de twee jonge kinderen werden aan haar toevertrouwd, het eten was er altijd heerlijk en overvloedig. Hard werken moest ze, maar dat kon haar niet schelen. Ze had nu een eigen leven, ze kon zelf beslissingen nemen, met haar spaarzame vrije tijd doen wat zij wilde.

Wat een verschil met haar ouderlijk huis, op Wittenburg, achter de Oosterkerk. Ze woonden daar met zijn tien en op tweehoog voor, drie jongens en vijf meiden. Haar vader, met

wie ze zo'n medelijden had omdat hij vaak ziek was, en die bovendien door haar moeder werd bedrogen, vormde de enige zekerheid in haar leven. Hij was een zachtvaardige, in zichzelf gekeerde man, zich bewust van zijn onvermijdelijke dood. Zijn kinderen probeerde hij op te voeden met begrippen als trouw, eenvoud, dankbaarheid, godsbesef. Dankzij hem was Beppie gedoopt. Ze bewaarde het doopbewijs in het sigarenkistje met belangrijke papieren, zoals het trouwboekje en de polis van het dooienfonds. De tekst kende ze uit haar hoofd:

Gedoopt in de Oosterkerk
Clara Hendrika Elisabeth,
geboren den 6 Augustus 1899
Vader Leonardus Felling
Moeder Jannetje van Donkersgoed.
Amsterdam, 6 October 1901
De Pred. bij de Ned. Herv. Gemeente
H.J. de Grooth.

Het stond vast dat haar zoon in ieder geval naar haar vader genoemd zou worden. Gelukkig was Piet het meteen met haar eens geweest. Hij maakte trouwens nooit bezwaren wanneer ze iets echt graag wilde. Binnen de mogelijkheden van hun beperkte inkomen werd zij door hem verwend. Hij bracht vaak bloemen voor haar mee, soms bonbons van Stolk, de beste banketbakker in de buurt, of zomaar een ijsje van vijf cent, het op één na duurste dat je aan de kar kon kopen.

In vergelijking met thuis leefde ze nu als een prinses. Hoe verafschuwde ze indertijd die troosteloze armoede, de kaalheid van hun bestaan, de frivoliteiten van haar moeder, die de narigheid eenvoudig niet wilde toelaten in haar leven, en zich daarom zo nu en dan liet gaan in intieme vriendschappen buiten haar huwelijk. Het dieptepunt vond ze wel het moment dat er een commensaal in huis kwam, zogenaamd omdat ze het geld zo goed konden gebruiken, maar in werkelijkheid als moeders minnaar. Wat een vernedering voor haar vader moest dat zijn geweest, maar hij was al te zwak om er nog iets tegen in te brengen.

En dan de drank. Regelmatig moest Beppie naar het café op de hoek om een maatje jenever te halen. Ze bedacht allerlei smoezen om onder die boodschap uit te komen, maar haar moeder duldde geen uitstel, als ze aan een borrel toe was.

'Vooruit!, stel je niet aan als een bang jongejuifershondje, die kerels vreten je heus niet op. Zo mooi ben je nog niet', snauwde moeder haar toe.

En dan ging ze. Met een flesje en een paar stuivers. Ze durfde het woord jenever haast niet uit te spreken. Ze werd misselijk van de zure lucht die achter het bruine gordijn van de kroeg hing. De schunnige opmerkingen van de kerels aan de tap probeerde ze niet te horen, maar hun angstaanjagende smoezen kon ze niet zo gauw kwijt raken. Daar droomde ze dan van.

Op een keer, toen ze met het flesje thuiskwam, danste haar moeder in de keuken met de commensaal. Terwijl haar vader doodziek op zijn bed lag. Toen had Beppie het besluit genomen het ouderlijk huis zo gauw mogelijk te verlaten. Ze ging uit werken, voor dag en nacht, weg van de ontrouw, weg van de zonde. Dat ze de Lagere School niet had afgemaakt kon mevrouw Schatz niet schelen. Als ze maar goed aanpakte en de wetten en huisregels van het Joodse geloof zou eerbiedigen. Beppie had geen idee waar het over ging, maar ze accepteerde het aanbod gretig. Ze had een betrekking!

Het wordt buiten donker. De straatverlichting gaat aan, straks komt Piet met Sjaantje, haar dochttertje. Beppie is benieuwd of hij haar een beetje aardig heeft aangekleed, zodat ze met haar kan pronken. Zo'n mooi meisje en dan zo'n lelijk jong, denkt ze, maar onmiddellijk

verdringt ze die gedachte. Het joch heeft lelijk in de verdrukking gezeten, hij zal wel bijkomen. Ze vraagt zich ook af hoe Sjaantje haar broertje zal vinden. Het zal haar niet gemakkelijk vallen de aandacht van vader en moeder voortaan met iemand anders te moeten delen.

Smakelijk eten!

'Ik ga d'r vijf pakken' zei mijn vader, 'dat kan nog net voor het eten.'

Hij liet zich in de voorkamer op de grond zakken, vlak voor de brandende haard, legde zijn hoofd op een kussen, en viel vrijwel onmiddellijk in een diepe slaap.

Tegen vijven was hij thuisgekomen, had zich in de keuken een beetje gewassen, een schoon overhemd aangetrokken en een knappe broek, en daar lag hij nu, te snurken.

Ik vond het een ontluisterend gezicht. Die grote, stevige man die daar als een hulpeloos kind op de grond lag, alsof een harde wind hem omver had geblazen en hij ongelukkig was terechtgekomen. Zijn mond zakte open, hij kwijlde een beetje op het kussen.

Het ergste kwam nog. Tegen de tijd dat het eten klaar was en op tafel werd gezet zou mijn moeder mij vragen of ik vader wilde wakker maken. Dan moest ik dat grote lijf heen en weer schudden, soms ruw want hij sliep vast, en roepen:

'Pa, we gaan eten, vader het eten is opgeschept!'

'Jongen, ik sliep helemaal niet, maak geen drukte, ik bekeek mezelf alleen van binnen', was dan zijn standaardantwoord. Hij schaamde zich misschien voor dit teken van zwakte of ouderdom; slapen overdag, dat deed een jonge kerel nu eenmaal niet.

Als hij daar zo op de grond lag leek de voorkamer voller dan ooit. Mijn moeder roemde vaak haar mooie, ruime woning, maar ik begreep nooit wat ze daarmee bedoelde. In het midden van de kamer stond een eikenhouten tafel met bolpoten, bedekt met een donkerbruin tafelkleed vol Perzische motieven. Er omheen waren vier beklede stoelen gerangschikt. In de hoeken bij de ramen hadden ze omvangrijke crapauds neergezet, met een tafeltje er tussenin. Een indrukwekkend dressoir, door een oom die timmerman was zelf ontworpen en uitgevoerd, nam de gehele wand tegenover de schoorsteen in beslag. En dan was er nog de luidspreker van de radio, een meubel op zichzelf, die zijn plaats in een van de andere hoeken had gekregen. Aan de korte kant van de kamer bevonden zich de deuren naar de twee enige slaapkamers van het huis. De ene werd uiteraard door vader en moeder bezet en andere was voor mijn zusters en mij. Loopruimte, laat staan een plek om te spelen, was er dus niet. Dat kwam overigens goed uit, want het was ondenkbaar dat er in de voorkamer werd gespeeld. Spelen deed je op straat, op zolder of, als het echt niet anders kon, in de keuken.

Over het beroep van mijn vader was ik heel tevreden. Toen ze het in de buurt nog 'los werkmán' noemden vond ik het armoedig klinken, dat woord heb ik zelf ook nooit gebruikt, als me wel eens gevraagd werd wat mijn vader deed. Maar later, toen hij heier werd en heibaas, was ik echt trots op hem.

Er werd in mijn jeugd veel gebouwd in Amsterdam en omgeving en de ploeg van Piet Boudewijns had een goede naam. Ze joegen de houten palen van dertien meter en meer zingend en fluitend de sompige grond van de Indische Buurt of de Watergraafsmeer in.

Het was niet alleen zijn vakmanschap dat hem populair maakte bij aannemers en uitvoerders. Hij hield zijn ploeg absoluut droog. Er werd op het werk door niemand gedronken, op straffe van ontslag. Geen jenever, zelfs geen bier. Dat vonden de principalen natuurlijk aantrekkelijk, want het garandeerde veiligheid en betrouwbaarheid, waaraan het bij andere heiploegen wel eens mankeerde.

Voor mijn vader was het overigens geen opoffering, hij hield niet van sterke drank. Maar sommige van zijn maten moesten er werkelijk moeite voor doen om niet de dagelijkse neut naar de bouwput mee te nemen.

'Pa, ophouden met naar binnen kijken!' riep ik keihard bij zijn oor. Hij schrok wakker. Toen lachte hij naar me, het gaf me een prettig gevoel van verbondenheid. We wisten wat we aan elkaar hadden.

De avondmaaltijden, in andere gezinnen o zo gezellig, vormden meestal het dieptepunt van mijn dag. Ik lustte vrijwel niets. Mijn zorgzame moeder, die al van alles had geprobeerd om mij behoorlijk aan het eten te krijgen, had het uiteindelijk ook moeten opgeven. Er was geen helpen aan. Ik weigerde kapucijners, bruine bonen, doperwten, tuinbonen, komkommer, sla, radijzen, schorseneren, (bij ons Schotse Neren geheten), eieren, rijst, zuurkool, koolraap, lof, spruitjes (die wij kooltjes noemden), kortom, vrijwel alles wat in een arbeidersgezin in de jaren dertig op tafel kwam. Groentesoep vond ik wel lekker, maar erwtensoep met kluif deed me op voorhand al braken. Boerenkool met worst stond wel op mijn lijstje, hutspot kreeg ik echter heel moeilijk naar binnen.

Uiteindelijk was de oplossing voor dit probleem gevonden in een eenvoudig gerecht dat mijn moeder als een van de zeer weinige goede dingen uit haar ouderlijk huis had meegenomen. Het stoelde eigenlijk op de gedachte dat men nooit eten mag weggooiden, de basis bestond uit oud brood. Dat werd geweekt in warme melk en, opgesmukt met bruine suiker en een klontje roomboter, geserveerd als broodpap.

'Leendert, we eten vanavond bruine bonen met rijst, maar ik heb voor jou maar weer broodpap klaargemaakt,' zei mijn moeder dan, met zo weinig mogelijk nadruk, opdat mijn vader niet in woede zou ontsteken. Hij was het helemaal niet eens met de begripvolle en meegaande manier waarop zijn vrouw mijn eetproblemen tegemoet trad.

'Wanneer gaat die jongen nou eens gewoon eten wat de pot hier schaft, Bep? Die eeuwige pap van jou, daar zit toch niks in, daar kan hij toch niet van groeien? Ik heb nog nooit iemand gezien die zo weinig lust. Het lijkt wel een ziekte, misschien moet je eens met hem naar de dokter.'

Zolang vader zich tot mijn moeder richtte kon ik doen alsof deze discussie niet over mij ging. Ik hield me stil en genoot van de pap. Heerlijk vond ik het, zacht, zoet, je hoefde nauwelijks te kauwen en het gleed naar binnen. Of het voedzaam was, en of ik er van kon groeien interesseerde me niets. Ik was tamelijk lang voor mijn leeftijd, in de klas zelfs een van de groteren, dus ik begreep niet waar mijn vader zich zo druk over maakte.

'Jij hebt makkelijk praten' antwoordde mijn moeder, 'maar je doet er niets aan. Je ziet toch dat hij het niet door zijn keel kan krijgen. Moet hij dan maar helemaal niet eten? Ik ben blij dat hij tenminste die pap blijft. Trouwens hij lust ook aardappelen, en rooie kool, savooien kool, snijbonen, sperziebonen, aardbeien en alle vis die je maar vangen kunt, dus zo erg is het nou ook weer niet.'